

[Tredie næstformand.]

3) *Anden (sidste) behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om nedsettelse af et udvalg til overvejelse af samarbejdet mellem de for landets økonomiske politik bestemmende faktorer [af Bertel Dahlgaard m. fl.].

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om byggeri med offentlig støtte [af Alvilda Larsen m. fl.].

Mødet hævet kl. 16⁴⁵.

27. møde.

Fredag den 25. november kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker her i tinget mundtligt at fremsætte:

Forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1956 til 31. marts 1957.

Den første sag på dagsordenen var:

Fremsættelse af lovforslag.

Formanden: Jeg giver ordet til den højtærede finansminister, for at han kan fremsætte det anmeldte finanslovforslag.

Finansministeren (Kampmann): Herved skal jeg tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1956 til 31. marts 1957.*

Først skal jeg ligesom tidligere ved samme lejlighed gøre nogle bemærkninger om

arbejdet med en reform af statens budget og regnskab. I de to foregående finansår er gennemført ret betydelige ændringer af budgetopstillingen. Denne del af arbejdet blev i det væsentlige afsluttet i 1954, og i det fremsatte lovforslag har man fulgt den samme opstilling som i finansloven for indeværende år. Der arbejdes derefter i øjeblikket på en forenkling og standardisering af de enkelte konti i finansloven og af anmærkningerne til forslaget. Det er mit håb, at reformer på disse områder både vil kunne gøre det lettere for tinget at behandle dette omfattende stof og vil kunne styrke kontrollen med statens udgifter. Det er imidlertid efter sagens natur en ret omfattende opgave, der her er taget op, og det har derfor ikke været muligt at gennemføre de påtænkte ændringer allerede i år.

Som led i bestræbelserne på at give tinget en mere fyldig orientering om statsfinanserne er derimod i år som bilag til finanslovforslaget forsøgsvis fremlagt en oversigt over den finansielle stilling i 1954—55. Statsregnskabet er som bekendt selv efter de foretagne forenklinger vanskeligt tilgængeligt, og det er derfor af stor betydning, at tinget og offentligheden gennem en sådan oversigt får bedre muligheder for at bedømme den finansielle stilling. Den fremlagte redegørelse viderefører og supplerer den i foråret udsendte oversigt over statsfinanserne i efterkrigsårene, og der foreligger hermed et omfattende talmateriale til belysning af statens indtægter og udgifter, udlån, gæld m. v. for hele perioden siden 1945. Da der i denne oversigt er redegjort udførligt for udviklingen i 1954—55, skal jeg her kun gøre nogle få yderligere bemærkninger derom.

For det første vil jeg gerne understrege, at den udbredte opfattelse: at statens udgifter og gæld er stærkt stigende, på ingen måde bekræftes af regnskabstallene. Betragter man således udviklingen i statsudgifterne, viser det sig, at stigningen i det sidste år til trods for de betydelige lønfor-

[Finansministeren.]

højelser i foråret 1954 kun har udgjort ca. 6 pct., medens der i de to foregående år var stigninger på henholdsvis 13 og 10 pct. Det er især den fortsatte nedgang i udgifterne til tilskudsordningerne og den aftagende stigningstakt i forsvarsudgifterne, der har været medvirkende hertil, men jeg vil tilføje, at hvis der ikke samtidig havde været vist den største tilbageholdenhed med nye bevillinger, ville dette resultat ikke have været muligt.

De foreliggende regnskabstal viser ligeledes, at udviklingen i statens formue og gæld har været gunstigere, end de fleste fremstillinger af den finansielle situation lader formode. Den samlede nettotilvækst i statsgælden androg således kun ca. 250 mill. kr. i finansåret 1954—55, og denne øgede gæld er ikke stiftet til dækning af et driftsunderskud på statsbudgettet; tværtimod er forholdet det, at statens formue i 1954—55 voksede med 500 mill. kr. Såvel dette beløb som lånoptagelsen blev investeret i øgede udlån og udbygning af statens virksomheder og anlæg.

Når regnskabet for 1954—55 viser, at overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet og finansieringsbehovet stort set lå på samme niveau som i de nærmest foregående år, så dækker denne tilsyneladende stabilitet over den betydningsfulde kendsgerning, at der fra eftersommeren 1954 skete en meget væsentlig stramning af finanspolitikken for at imødegå valutaunderskuddet. Når denne stramning ikke er kommet stærkere til udtryk i tallene for statens indtægter og udgifter i 1954—55, skyldes det, at nogle af disse forholdsregler — navnlig skatteforhøjelserne i september — kun var i kraft i en del af finansåret, og at de foretagne besparelser ikke kan ses direkte af statsregnskabet; men uden disse ville vi have fået væsentlig større udgifter — og dermed et mindre overskud. Allerede det foreløbige overslag over statsfinanserne i 1954—55, som blev fremlagt i begyndelsen af marts 1954 viste et mindre overskud end året før, og ved lønforhøjelserne og den lidet velmotiverede skattnedsættelse i marts 1954 blev stillingen forringet yderligere, således at det er tvivlsomt, om der uden de foretagne betydelige besparelser og afgiftsforhøjelser

overhovedet var blevet overskud på drifts- og anlægsbudgettet i 1954—55.

I forbindelse hermed vil jeg tillige fremhæve, at en del af den finansielle stramning blev gennemført ved en begrænsning af de statsstøttede investeringer, herunder boligbyggeriet. Da disse lån og tilskud først udbetales længe efter iværksættelsen af de pågældende arbejder, vil de her opnåede besparelser først vise sig på de kommende års budgetter, men den begrænsning af investeringsaktiviteten, som de er udtryk for, var dog en realitet allerede i 1954 og blev af stor betydning for det økonomiske forløb i sidste halvdel af 1954 og i 1955. Jeg kan til belysning heraf bl. a. henvise til, at tilsagnene om nye lån til boligbyggeri blev reduceret fra 580 mill. kr. i 1953—54 til 200 mill. kr. i 1954—55.

Gennem disse forskellige indgreb samt de i september 1954 trufne aftaler om størrelsen af forsvarsudgifterne og investeringsvirksomheden i resten af finansåret og i hele 1955—56 blev det endvidere muligt at fastholde det således opnåede overskud også i indeværende finansår, således at der i finansplanen for 1955—56 kunne budgetteres med et overskud på omkring 250 mill. kr. Da begrænsningerne af de statsfinansierede investeringers omfang ikke kunne ventes at føre til lavere udbetalinger allerede i år, regnedes der med et finansieringsbehov på omkring 750 mill. kr.

Således som udsigterne for valutastillingen tegnede sig i foråret, måtte en forøgelse af statens indtægter eller en yderligere reduktion af investeringerne imidlertid anses for uomgængelig nødvendig, og da en investeringsbegrænsning under hensyn til landets økonomiske udvikling på længere sigt ikke var ønskelig, gennemførtes i marts efter regeringens forslag skatteforhøjelser og besparelser, som ved uændret forbrug af de beskattede varer ville have indbragt henimod 400 mill. kr.

Inden jeg går over til en nærmere omtale af den finansielle stilling i indeværende år, vil jeg fremhæve, at gennemførelsen af en yderligere skatteudskrivning af en så betydelig størrelse selvsagt måtte forrykke forudsætningerne for den oprindelige finansplan. Formålet med de nye afgifter var jo i forbindelse med kreditstramningen og be-

[Finansministeren.]

grænsningen af byggevirksomheden at ned-sætte den indenlandske efterspørgsel for at frigøre kapacitet og arbejdskraft til eksport. I den udstrækning, dette mål blev nået, måtte der imidlertid komme et fald i om-sætningen af de beskattede varer og dermed tilsvarende mindre indtægter til statskassen. Det ville derfor være urealistisk at regne med, at det oprindelige budgetoverskud ville stige med det fulde beløb af de gennemførte skatteforhøjelser og besparelser. Det viser sig da også ved det senest ud-arbejdede overslag over stillingen i inde-værende år, at provenuet af forbrugsafgif-terne ikke helt har kunnet fastholdes, efter-hånden som virkningerne af den strammere økonomiske politik sætter sig igennem. Den samme erfaring indhøstede man lige efter skatte- og afgiftsforhøjelserne i november 1950.

Jeg skal herefter nærmere redegøre for udsigterne for den statsfinansielle stilling i indeværende finansår. Lad mig først sam-menfatte de samlede bevægelser på bud-gettet.

Medens de samlede driftsindtægter i for-rige finansår androg 4 237 mill. kr., anslås de nu for indeværende finansår til henimod 4 680 mill. kr., altså en stigning på små 450 mill. kr. eller godt 10 pct. Der er altså tale om en forventet stigning i indtægterne på 450 mill. kr. og en stigning i udgifterne på 250 mill. kr.

Udgifterne på drifts- og anlægsbudgettet er derimod kun steget med 250 mill. kr., nemlig fra 3 964 til 4 210 mill. kr.

Overskuddet på drifts- og anlægsbud-gettet er således steget med 200 mill. kr., fra 273 mill. kr. i 1954—55 til ca. 470 mill. kr. i indeværende år. Dette er mindre end påregnet i finansloven og skyldes udeluk-kende visse udgiftsstigninger. Rent formel er en stigning på 50 mill. kr. som følge af den nedsættelse af tillægsbevillingsreserven, som blev foretaget ved finanslovforslagets tredie behandling. Når udgifterne iøvrigt er blevet større end påregnet, skyldes det ikke, at der er blevet ødslet med pengene, men bl. a. at priser og lønninger er steget, samt at der iøvrigt på finansloven på en række poster var budgetteret i underkanten. Jeg skal om lidt komme nærmere ind herpå.

Lad os først se på indtægterne.

Provenuet af told- og forbrugsafgifterne blev i den før martsforliget udarbejdede finansplan for indeværende finansår anslået til ca. 2 185 mill. kr. og skulle, når de i marts bevilgede merindtægter medregnes, udgøre ca. 2 530 mill. kr. Der foreligger endnu kun oplysninger om provenuet i finansårets første syv måneder, og det er, som erfaringerne viser, meget vanskeligt allerede nu at anslå det forventede indtægts-beløb nøjagtigt. Såvidt det kan bedømmes, må man regne med, at de gennemførte af-giftsforhøjelser i det store og hele vil ind-bringe de budgetterede beløb, hvorimod det endnu ikke kan bedømmes, om ind-tægten af den nye engrosafgift bliver helt så stor som ventet. Hertil kommer, at en række andre afgifter må påregnes at give noget lavere indtægter end budgetteret; dette gælder bl. a. omsætningsafgiften af motorkøretøjer og tobaksafgifterne. Ned-gangen i importen af biler og tekstilvarer vil ligeledes betyde noget lavere toldind-tægter. Som helhed vil jeg derfor anslå, at provenuet af told- og forbrugsafgifterne vil udgøre omkring 2 430 mill. kr., men det kan som allerede nævnt kun blive en fore-løbig bedømmelse.

Indkomst- og formueskatterne af perso-ner blev oprindeligt budgetteret til ca. 1 660 mill. kr. Den i marts vedtagne for-højelse af børnetilskuddene og den senere gennemførte forhøjelse af den fælleskom-munale indkomstskat har ikke bevirket nogen ændring af det oprindelige skøn, idet de var af omtrent samme størrelse.

Til skønnene over selskabsskatterne og de øvrige indtægtsposter skal jeg ikke knytte bemærkninger, da der endnu ikke foreligger så mange oplysninger om den faktiske ind-tægt, at der er grundlag for en ny vurdering af provenuet.

På udgiftssiden blev i finansplanen i be-gyndelsen af marts regnet med civile drifts-udgifter på knap 2 800 mill. kr. Ved marts-forliget ophævedes mælketilskuddet, der var budgetteret med 35 mill. kr., og post- og banetaksterne forhøjedes, hvilket skulle ind-bringe 24 mill. kr. Trækkes herfra de lige-ledes i marts gennemførte kontante tilskud til mindrebemidlede, kan den samlede be-sparselse ved martsforholdsreglerne opgøres

[Finansministeren.]

til godt 45 mill. kr., hvorefter der skulle kunne regnes med civile driftsudgifter på omkring 2 750 mill. kr.

De nu foreliggende tal viser, at nogle udgiftsposter var noget for højt ansat i den oprindelige finansplan, men på den anden side er der senere tilkommet forskellige nye udgifter, således at der nu må regnes med, at udgifterne vil andrage 2 800 mill. kr. Blandt de senere tilkomne udgifter skal jeg navnlig nævne de to dyrtidstillæg til tjenestemænd, arbejdere og rentemodtagere, forhøjelsen af udligningsfondens tilskud til kommunernes hospitalsudgifter samt det tilskud til amtskommunerne, der udbetales, når landbrugets forrentningsprocent går ned under 4,3.

Da der herudover kun er tiltrådt få og relativt ubetydelige nye bevillinger, skal jeg ikke kommentere de enkelte udgiftsposter nærmere. Jeg vil dog fremhæve, at de oplysninger, jeg har givet her om de forventede udgifter i indeværende år, viser, at der fortsat føres en meget tilbageholdende udgiftspolitik. I alt skønnes de civile driftsudgifter kun at blive ca. 150 mill. kr. eller 6 pct. større end i 1954—55, en stigning, som næsten udelukkende kan henføres til de nævnte få nye bevillinger, pristalsreguleringen af lønninger og sociale ydelser samt forøgelsen af antallet af rentemodtagere.

I forbindelse med statens udgifter vil jeg dog gerne gøre et par bemærkninger om statsbanernes økonomi, idet det voksende tilskud til dækning af banernes underskud må give anledning til bekymring. I 1954—55 udgjorde underskuddet 72 mill. kr., og der gennemførtes derfor både i september i fjor og i marts forhøjelse af banernes takster. På finansloven blev der derefter budgetteret med et underskud på 40 mill. kr. Til trods for de gennemførte takstforhøjelser var banernes driftsresultat i første halvdel af indeværende år imidlertid ringere end i samme periode i fjor, og når yderligere tages hensyn til lønforhøjelserne i efteråret og de stigende brændselspriser, må det forventes, at underskuddet i år bliver en del større end sidste år — hvor meget større er vanskeligt at bedømme, men jeg kan nævne, at på finanslovforslaget for 1956—57 er statens tilskud til driften opført med 100

mill. kr., og her er endda ikke indregnet de pris- og lønstigninger, der må forventes til foråret. Det er således sandsynligt, at driften af banerne vil betyde en voksende finansiel belastning, og det forekommer mig derfor påkrævet, at der tages skridt til nedbringelse af underskuddet. Erfaringerne med de senere takstforhøjelser tyder unægtelig på, at der ikke er store muligheder for at opnå en forbedring ad denne vej, og løsningen må derfor findes i den allerede påbegyndte rationalisering af banernes økonomi. Det kan herunder blive nødvendigt at nedlægge urentable banestrækninger og lokalstationer og måske hurtigere end hidtil påregnet. Dette må være den naturlige konsekvens af de senere års trafikudvikling, og man må utvivlsomt indstille sig på, at bilerne i stigende grad vil overtage transporterne over de korte og mellemlange afstande.

De øvrige udgiftsposter på budgettet giver mig ikke anledning til mange bemærkninger. Loftet over udgifterne til forsvaret og civilforsvaret er fastholdt, og de vil som budgetteret beløbe sig til ialt 1 035 mill. kr. De civile anlægsudgifter skønnes at udgøre ca. 390 mill. kr., hvilket er lidt mere end budgetteret. Jeg vil dog understrege, at dette ikke skyldes, at det oprindelige budget for statens bygge- og anlægsarbejder er overskredet, men at der må ventes større udgifter til nyanlæg i Grønland, og at de tidligere bevilgede tilskud til skolebyggeri nu kommer frem til udbetaling.

De samlede udgifter på drifts- og anlægsbudgettet kan herefter anslås til omkring 4 200 mill. kr., medens driftsindtægterne som nævnt skønnedes at blive knap 4 700 mill. kr. Med det forbehold, der stadig knytter sig til bedømmelsen af provenuet af forbrugsafgifterne, må der således for indeværende år ventes et overskud på 450—500 mill. kr., hvilket som tidligere nævnt er noget mindre end budgetteret. Den virkelige rettesnor for bedømmelsen af dette resultat må imidlertid være, om de finanspolitiske forholdsregler har virket som tilsigtet; betragter man udviklingen i den danske økonomi i det sidste halve år, er der for mig ingen tvivl om, at den finanspolitiske stramning i marts har virket

[Finansministeren.]

efter sin hensigt og bidraget til den ændring i vor valutasituation, som indtrådte allerede i sommerens løb.

På statens kapitalbudget må der i indeværende finansår påregnes indtægter på ca. 150 mill. kr. Det er lidt mere end i fjor, hvilket navnlig skyldes, at der i år indgår 42 mill. kr. i afdrag på den tyske flygtningegæld mod 8 mill. kr. sidste år.

Kapitaludgifterne skulle på den anden side i år blive næsten 200 mill. kr. lavere end i 1954—55, idet afdragene på statsgælden er gået ned. Der anvendtes i fjor næsten 170 mill. kr. til endelig afvikling af statens forfaldne dollargæld samt til nedbringelse af gælden til den internationale valutafond. I indeværende år er der kun budgetteret med de normale afdrag på den udenlandske gæld. Afdragene på den indenlandske statsgæld vil ligeledes blive noget mindre.

Den anden store post blandt kapitaludgifterne, statens udlån, bliver derimod antagelig af samme størrelse som i 1954—55. Den tilbageholdenhed, der har været udvist med hensyn til igangsættelsen af nyt byggeri, har ikke påvirket det antal lejligheder, der færdiggøres, nævneværdigt, og udbetalingerne af boligstøttelån vil derfor endnu i nogen tid være ret betydelige. Udbetalingerne vil formentlig i år blive af omtrent samme størrelse som i 1954—55. Dette betyder, at udbetalingerne også i år vil overstige de nybevillgede lån, og at summen af bevillgede, endnu ikke udbetalte lån reduceres yderligere. Der skulle derfor være udsigt til en nedgang i udbetalingen af boligstøttelån i løbet af det kommende finansår.

Statens øvrige långivning vil sandsynligvis ligeledes blive af omtrent samme størrelse som i 1954—55.

Med et større overskud på drifts- og anlægsbudgettet og lavere udgifter på kapitalbudgettet må der regnes med, at statens finansieringsbehov i indeværende år vil blive godt 500 mill. kr. mod ca. 870 mill. kr. forrige år. Foruden at der gennem afgiftsforhøjelserne, besparelserne og begrænsningen af de statsstøttede investeringer er sket en direkte reduktion af den indenlandske efterspørgsel, har det således gennem disse forholdregler været muligt

at nedbringe statens udbetalinger så betydeligt, at det fremover vil være væsentligt lettere at holde udviklingen på penge- og kapitalmarkedet under effektiv kontrol.

Denne forbedring af den statsfinansielle stilling har allerede sat sig tydelige spor i tallene for den første halvdel af finansåret. Nettoudbetalingerne fra statskassen har sammenlignet med samme tidsrum i fjor været ca. 170 mill. kr. mindre, og tages yderligere hensyn til, at der i år er indbetalt 50 mill. kr. under dollarpræmieringsordningen, øges forskellen til 220 mill. kr. Da salget af statsobligationer har været af omtrent samme størrelse i de to år, er trækket på nationalbanken blevet tilsvarende formindsket og har i første halvdel af finansåret kun udgjort 90 mill. kr.

Det forekommer mig, at disse tal klart viser, at det gennem de forskellige indgreb virkelig er lykkedes at opnå en væsentlig aflastning af pengepolitikken. Dette er for mig det afgørende, og jeg skal derfor ikke gå nærmere ind på det mere formelle spørgsmål om overtrækket på finansministeriets løbende konto i nationalbanken. Jeg vil dog ikke undlade at nævne, at når der ved de gældende indtægts- og udgiftslove er et finansieringsbehov på 500 mill. kr., og når det samtidig er fastsat, at der skal hensættes netto ca. 450 mill. kr. på særkonti i nationalbanken, så betyder det, at der skulle sælges statsobligationer for næsten 1 milliard kr., hvis der ikke skulle trækkes på den løbende konto i nationalbanken. I betragtning af, at der ved overførsel til særkontoen reelt er tale om, at penge hæves på een konto i nationalbanken og indsættes på en anden, er det mig ubegribeligt, at man tillægger stillingen på den løbende konto alene så stor betydning. Jeg har da også med glæde bemærket, at der under tingets seneste debat om dette spørgsmål syntes at være en voksende forståelse for, at det er statens samlede mellemværende med nationalbanken, der er afgørende for bedømmelsen af statsfinansernes virkning på pengeforholdene. Vi bør derfor stille efter at komme væk fra alle disse bogholderiprægede kontringer, således at det bliver lettere at følge ændringerne i statens mellemværende med nationalbanken.

Betragter man udviklingen i pengefor-

[Finansministeren.]

holdene i det sidste år, viser det sig, at det i sommeren og efteråret 1954 lykkedes at opnå en væsentlig reduktion i pengeforsyningen og svarende hertil en følelig kreditstramning, til trods for at staten i denne periode trak betydelige beløb i nationalbanken.

I den forløbne del af indeværende finansår har vi som følge af forbedringen af betalingsbalancen kunnet se en mindre lettelse i pengeforholdene, til trods for at staten som nævnt kun har trukket meget lidt på nationalbanken. I betragtning af de meget stramme kreditforhold i vinteren 1954—55 ser jeg ikke noget foruroligende i denne beskedne forøgelse af pengemængden, så længe bankerne fortsat viser så stor tilbageholdenhed i deres udlånspolitik, men det ville være ønskeligt, om salget af statsobligationer nu fik et noget større omfang. Jeg vil tro, at de sidste måneders valutaforbedring skulle muliggøre et voksende salg i den kommende tid. Den fremherskende stabilitet i kursniveauet skulle også kunne bidrage hertil, så meget mere som der vel nu er gode udsigter til at undgå yderligere kursfald. Jeg vil dog tilføje, at det afgørende må være, om der ad denne vej kan opnås en reel pengebinding, og at optagelsen af meget kortfristede lån ikke kan tillægges nogen større betydning fra et pengepolitisk synspunkt.

Jeg skal derefter i korthed redegøre for hovedpunkterne i det fremsatte forslag til finanslov for finansåret 1956—57.

Forslaget er stort set udarbejdet under forudsætning af, at alle gældende indtægts- og udgiftslove forlænges, og der er derfor kun på enkelte punkter afsat mindre beløb til nye bevillinger. Der er ligesom i fjor tilstræbt en så realistisk budgettering af de samlede indtægter og udgifter som muligt, hvorfor der på forslaget §§ 22 og 27 er hensat henholdsvis 150 og 40 mill. kr. til imødegåelse af forventede tillægsbevillinger. Jeg vil dog allerede nu fremhæve, at udgifterne er opgjort på basis af det pr. 1. oktober i år gældende pris- og lønniveau, og at der således ikke i de nævnte hensættelser er medregnet de merudgifter, der vil blive følgen af eventuelle pris- og lønstigninger.

Ud fra disse forudsætninger er drifts-

indtægterne anslået til ca. 4 800 mill. kr. eller godt 100 mill. kr. mere, end der nu kan påregnes at indgå i indeværende år. Også drifts- og anlægsudgifterne forventes at stige med godt 100 mill. kr., således at et overskud på netto 400—500 mill. kr. på drifts- og anlægsbudgettet ud fra de nævnte forudsætninger skulle kunne fastholdes, altså nogenlunde samme overskud, som vi forventer for indeværende finansår.

Skønnet over provenuet af told- og forbrugsafgifterne kan efter sagens natur kun være af rent foreløbig karakter. Man er gået ud fra nogenlunde uændret økonomisk aktivitet og svarende hertil i alt væsentligt uændret omsætning af de beskattede varer. Afgifterne skulle i så fald kunne ventes at indbringe ca. 40 mill. kr. mere end i år, svarende til, at de i marts gennemførte afgifter og afgiftsforhøjelser i 1956—57 er effektive i hele finansåret.

Indkomst- og formueskatterne skønnes at stige med ca. 100 mill. kr. Det er en lidt mindre stigning end året før, hvilket navnlig skyldes, at landbrugets indtægtsnedgang i høståret 1954—55 må antages at påvirke provenuet i ugunstig retning. De øvrige indtægter er anslået lidt lavere end i indeværende år som følge af en forventet nedgang i indtægterne på §§ 4 og 25.

De civile driftsudgifter er budgetteret ca. 130 mill. kr. højere end i år; blandt årsagerne hertil skal jeg navnlig nævne, at de to dyrtidstillæg, der er givet i dette efterår, i 1956—57 får virkning i et helt finansår. Endvidere at der regnes med en fortsat vækst i antallet af aldersrente- og invaliderentemodtagere og — som jeg allerede har omtalt — en yderligere forringelse af statsbanernes driftsresultat. Der er som nævnt udvist den største tilbageholdenhed med nye bevillinger med henblik på at holde udgiftsstigningen indenfor denne meget snævre grænse.

Til civile anlægsarbejder er optaget bevillinger af samme størrelse som for indeværende års finanslov. Endelig afgørelse om størrelsen af anlægsbevillingerne kan først træffes, når det samlede offentlige anlægsbudget for 1956—57 er udarbejdet, men det er min opfattelse, at der af hensyn til bevarelsen af overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet ikke kan blive tale om nogen nævneværdig udvidelse af statens

[Finansministeren.]

anlægsvirksomhed. Viser det sig muligt som følge af færdiggørelsen af en række igangværende arbejder at tillade påbegyndelse af nye offentlige investeringer, må det derfor i første række ske ved frigivelse af arbejder, der udføres af kommuner eller koncessionerede virksomheder.

Forsvarsudgifterne er opført med ca. 30 mill. kr. mere end på indeværende års finanslov, svarende til den hidtil indtrufne stigning i lønninger og omkostninger. Der må dog sikkert ligesom i år ventes tillægsbevillinger til arbejder, der finansieres af de i 1954 bevilgede Marshallmidler. Indenfor den givne finansielle ramme er der budgetteret noget større driftsudgifter og noget lavere anlægsudgifter i 1955—56 til forsvaret end i år.

De samlede drifts- og anlægsudgifter er herefter budgetteret med ca. 4 330 mill. kr., hvilket som nævnt skulle muliggøre et budgetoverskud af omtrent samme størrelse som i år.

Indtægterne på kapitalbudgettet må forventes at blive lidt mindre end i 1955—56, idet afdragene på den tyske flygtningegæld vil falde fra 42 til 25 mill. kr.

Udgifterne på kapitalbudgettet er på forslaget optaget med ca. 1 milliard kr.; udlånene bliver nok noget større end budgetteret, selvom de måske næppe bliver så store som i indeværende år, idet der som nævnt i løbet af 1956—57 må ventes nogen nedgang i udbetalingerne af boligstøttelån. Afdragene på statsgælden vil stige ca. 50 mill. kr., bl. a. som følge af indfrielsen af det i 1951 optagne forsvarslån, og det er derfor sandsynligt, at de samlede udgifter på kapitalbudgettet bliver af omtrent samme størrelse som i år.

Indenfor sine forudsætninger afviger budgettet for 1956—57 således meget lidt fra det seneste overslag over den finansielle stilling i indeværende finansår. Indtægter og udgifter på drifts- og anlægsbudgettet viser begge en meget beskedent stigning, og statens overskud og finansieringsbehov skønnes at blive af samme størrelsesorden som i år.

Jeg vil imidlertid igen fremhæve, at budgettet er udarbejdet under de i august-september gældende pris- og lønforudsæt-

ninger. Der er herved taget hensyn til den lønstigning, som julpristallet i år betingede, men ikke til de senere indtrådte prisstigninger. De i dag foreliggende prisoplysninger tyder imidlertid på, at der fra foråret 1956 må regnes med i det mindste 2 yderligere dyrtidstillæg til arbejdere og tjenestemænd og muligheden for 3 samt tilsvarende øgede udgifter til aldersrente og andre sociale formål. Hvor store de samlede merudgifter som følge af højere lønninger og sociale ydelser kan ventes at blive, kan altså endnu ikke bedømmes med sikkerhed, men jeg kan nævne, at hver enkelt dyrtidsregulering vil bevirke merudgifter til disse formål på ca. 25 mill. kr. og svarende hertil en nedgang i budgetoverskuddet og dermed et voksende finansieringsbehov.

Såfremt det budgetterede overskud på drifts- og anlægsbudgettet på ca. 450 mill. kr. skal fastholdes, vil det altså være nødvendigt at gennemføre besparelser på andre områder eller gennem nye indtægter at skaffe dækning for merudgifter svarende til i hvert fald 2 dyrtidstillæg og muligvis 3.

Den endelige stillingtagen til, hvor stort et overskud der bør stiles mod, må naturligvis afhænge af en bedømmelse af den samlede økonomiske situation, og jeg skal derfor til slut gøre nogle få bemærkninger herom.

De to mest iøjnefaldende træk i den økonomiske udvikling er på den ene side den seneste tids ret betydelige prisstigninger, der er kommet til os udefra, og på den anden side den gladelige fremgang i valutastillingen. Denne fremgang kan måske bedst illustreres derved, at vi i tiden fra 1. juli i år til i dag har haft et overskud på vare- og tjenestebalancen overfor udlandet på ca. 200 mill. kr., medens vi i fjor i samme periode havde et underskud på ca. 200 mill. kr. Der er således i løbet af det sidste år sket en ganske mærkbar vending i betalingsbalancen; at dette års bedre høst og de meget gode vilkår for skibsfarten har haft en del af æren herfor, er klart, men hele udviklingen i vor udenrigshandel viser med al ønskelig tydelighed, at de indgreb, der blev foretaget i forrige folketingsamling for at bremse den indenlandske efterspørgsel, har virket. Der er sket en nedgang i

[Finansministeren.]

importen af en række forbrugsvarer såvel som af råvarer til byggeri og anlægsvirk-somhed.

Den begyndende sanering er dog på ingen måde så stabil, at der skulle være nogen mulighed for at lempe den stramme finans- og pengepolitik. Lad mig for det første pege på, at vor valutareserve omkring 600 mill. kr. fortsat er af for ringe størrelse i forhold til det betydelige omfang, vor udenrigs-omsætning har, ikke mindst i betragtning af at vi har en betydelig kortfristet valuta-gæld, som efter alt at dømme skal indfries i løbet af 5—6 år.

Som et andet væsentligt moment ved bedømmelsen af den fremtidige udvikling vil jeg gerne understrege, at medens vor eksport de sidste år har nydt godt af den stærke konjunkturopgang i udlandet, må vi nu indstille os på, at man i de andre lande er ved at slå bremserne i for at forhindre den begyndende prisopgang.

Vi har allerede set, hvordan brændsels-priserne er sprunget i vejret, og selvom der lige i øjeblikket som følge af de høje lev-nedsmiddelpriser er sket en bedring af vort bytteforhold overfor udlandet, kan vi ikke være sikre på, at denne er af varig ka-rakter. Navnlig vil disse prisstigninger imid-ler tid få virkning på vort indenlandske om-kostningsniveau. Det er det tredje forhold, som jeg gerne vil fremdrage blandt de ting, der må opfordre til forsigtighed i den øko-nomiske politik. Selvom der i nogen grad kun er tale om eengangsprisstigninger, vil de i den kommende tid sætte sig varige spor i vor relative konkurrenceevne overfor udlandet, ligesom de stigende indtægter vil skabe mulighed for en forbrugsudvidelse.

Endelig må jeg for det fjerde omtale det meget betydelige behov for produktive in-vesteringer i erhvervene, som vi står over-for. Den bedring, der er nået i valutasisua-tionen, er i nogen grad sket på bekostning af den produktive udvikling, og den meget stramme penge- og kreditpolitik såvel som den hårde nedskæring af en række offentlige bygge- og anlægsarbejder vil ikke gøre det lettere at skaffe uddannelsesvilkår og ar-bejdspladser til de store årgange af unge. På denne baggrund forekommer det mig helt udelukket i dag at overveje en lempelse

af finanspolitikken, hvis man efterhånden vil stille efter noget lempeligere kredit-vilkår for erhvervene.

Ved den drøftelse, regeringen havde tirs-dag den 22. november med repræsentanter fra erhvervenes og arbejdsmarkedets orga-nisationer, kunne der konstateres almin-delig tilslutning til denne opfattelse. Det er mit håb, at også folketinget vil forstå nød-vendigheden af, at vi fortsætter den påbe-gyndte finanspolitik. Dette kræver tilbage-holdenhed med nye bevillinger og dækning af uundgåelige udgiftsstigninger ved be-sparelser på andre områder eller tilveje-bringelse af nye indtægter.

Jeg skal med disse bemærkninger anbe-fale finanslovforslaget til velvillig behand-ling i det høje ting.

Formanden: Eksemplarer af finanslovforslaget vil blive omdelt.

Den næste sag på dagsordenen var:

Afgørelse af spørgsmålet om henvisning af:

Forslag til lov om folkepension,

forslag til lov om ændring i lov om folke-forsikring. (Vedrørende ændring af fradrags-reglerne for beregning af alders- og invalide-rente og pensionstillæg til invaliderentemod-tagere m. v.),

forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende hjælp til enker m. v.) og

forslag til lov om ændringer i folkeforsik-ringsloven. (Til gennemførelse af 1. etape af en folkepensionsordning) [af Ragnhild An-dersen m. fl.]

til et udvalg på 17 medlemmer eller et udvalg på 21 medlemmer.

Bundvads forslag om at henvise lovfors-lagene til et udvalg på 17 medlemmer

vedtoges med 106 stemmer mod 6; 6 med-lemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Dermed bortfaldt *Ragnhild Andersens* for-slag om at henvise lovforslagene til et ud-valg på 21 medlemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af et udvalg til overvejelse af samarbejdet mellem de for landets økonomiske politik bestemmende faktorer [af Bertel Dahlgaard m. fl.]

(Første behandling findes i tidenden sp. 737, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 33).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Udenfor betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene og forslaget til folketingsbeslutning sattes til forhandling under eet.

Udvalgets ordfører (Bertel Dahlgaard): I udvalget er der opnået fuld enighed om forslaget affattelse, og jeg skal på udvalgets vegne omtale og anbefale de tre ændringsforslag, der er stillet i betænkningen.

Ved ændringsforslag nr. 1 foreslås bl. a., at det i stedet for finansudvalget bliver folketingets udvalg for forretningsordenen, som finansministeren skal rådføre sig med ved udpegningen af de tre nationaløkonomisk sagkyndige til det foreslåede udvalgs formandsskab.

Ved ændringsforslag nr. 3 foreslås det, at tidspunktet for afgivelsen af formandsskabets rapport til finansministeren og til folketinget ændres fra udgangen af januar måned 1956 til senest udgangen af februar.

Endelig foreslås der ved ændringsforslag nr. 2, jfr. nr. 1, en betydelig udvidelse af udvalgets medlemstal. Det foreslås nu, at udvalget foruden af formandsskabet skal bestå af 18 medlemmer, hvoraf De samvirkende Fagforbund udpeger 3, Dansk Arbejdsgiverforening 1, Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger 1, Industrirådet 1, Håndværksrådet 1, Landbruksrådet 1, De samvirkende danske Hus-

mandsforeninger 1, Grosserer-Societetets Komité 1, Provinshandelskammeret 1, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger 1, Butikshandelens Fællesråd 1, Danmarks Sparekasseforening og Danske Bankers Fællesrepræsentation 1, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd 1, Fællesrepræsentationen for danske Arbejdsleder- og tekniske Funktionærforeninger 1, Fællesrådet for danske Tjenestemands- og Funktionærorganisationer 1 og Statstjenestemændenes Centralorganisation I 1.

Jeg gør opmærksom på, at medens det i det fremsatte forslag bestemtes, at det af Fællesrådet for danske Tjenestemands- og Funktionærorganisationer udpegede medlem skulle være privatfunktionær, er denne begrænsning i fællesrådets valgfrihed nu bortfaldet.

Den store udvidelse af medlemstallet, der således foreslås, sker i afgørende grad på grundlag af indtrængende henstillinger fra de pågældende organisationer om at få lejlighed til at deltage i de overvejelser, det er udvalgets opgave at foretage.

Jeg skal på udvalgets vegne anbefale disse ændringsforslag til vedtagelse i tinget.

Må jeg hertil på egne vegne føje en enkelt bemærkning. Det er jo sådan, at de organisationer, der nu repræsenteres i dette udvalg, føler det som en opgave hver for sig at varetage sin organisations interesser. Jeg vil gerne udtale det håb, at denne følelse i betydelig grad må forenes med en stærk vilje til at yde et bidrag til varetagelse af det, der er vort samfunds fælles interesse i den foreliggende situation, og med henblik på den kommende samfundsudvikling. Det synes mig sikkert, at hvis hver enkelt af disse 18 medlemmer kommer til arbejdet med blot et lille bidrag til fremme af den stabilisering af landets økonomi, som vi trænger til, vil opgaven blive løst, også til gavn for hver enkelt selv, medens det er lige så sikkert, at hvis hver enkelt kun møder som værner af sin egen organisations snævre interesser, vil arbejdet være spildt. Den forhandling, erhvervenes repræ-